

УДК 339.9

СУЧАСНІ САНКЦІЇ: ДИПЛОМАТИЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ

ГАВРИЛЮК О.В.,
доктор економічних
наук, професор,
завідувач відділу
макроекономічного
регулювання
та міжнародних
економічних
відносин
Державної
навчально-наукової
установи
«Академія
фінансового
управління»

Досліджено сутність, інструменти й наслідки міжнародних санкцій, запроваджених до Росії внаслідок агресії, анексії Криму, прагнення роз'єднання України й взяття під контроль її східної й південної частин із створенням маріонеткових держав.

Ключові слова: глобалізація, анексія, санкції, нафта.

Актуальність проблеми. Глобальній економіці останнього часу притаманна наростаюча нестабільність та виникнення нових політико-економічних загроз, які у т.ч. демонструють відверте ігнорування норм міжнародного права. У “Стратегічному глобальному прогнозі 2030”, підготовленому Інститутом світової економіки і міжнародних відносин РАН у 2013 р., до ризиків для Росії було віднесено “Поширення націоналістичних ідей та конфронтаційної самоідентифікації”. Хоча й містяться оптимістичні прогнози, згідно яким “Взаємодія світових лідерів у підтримці глобального миру буде переважати над трендами конфліктності”, “Зниження ролі військової сили” й “Зміцнення тренду кооперації США, КНР і Росії у сфері глобальної й регіональної безпеки” [1], але, вочевидь, що вони не відіграють вирішальної й конструктивної ролі. Дані положення можуть бути екстрапольовані до реалій України, насамперед у зв’язку з подіями у Криму та введеними рестриктивними обмеженнями до Російської Федерації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв’язку з нетривалим терміном існування аналізованої проблеми констатується відсутність наукових пу-

блікацій. Окремі дані містяться в офіційних документах міжнародних організацій та статистичних даних ряду країн.

Метою статті є висвітлення інструментів та аналіз результативності запроваджених санкцій та формулювання рекомендацій щодо розв'язання проблеми.

Виклад основного матеріалу. Конфліктна ситуація давно вийшла за межі суто двосторонніх відносин. За своєю природою міжнародні конфлікти можуть різнитися кількістю учасників – двосторонні та багатосторонні; географією охоплення – регіональні й глобальні; часом протікання конфлікту – короткострокові та тривалі. Розрізняються конфлікти й за рівнем прояву ворожих дій – збройні і неозброєні; за предметом – територіальні, економічні тощо. Даний же конфлікт набув глобальної значущості й охоплює практично всі вище перелічені атрибути. Ідентифікація його головних складових і наслідків зводиться до наступного.

1. Майдан із озброєним протистоянням, захопленням будівель, низкою радикальних і націоналістичних заяв правих лідерів.

2. Відносно спокійний Крим, наляканий погрозами й незгодний з подібним курсом, у т.ч. коли офіційні особи призначаються на Майдані. Тим більше, Україна здебільшого ігнорувала або, в кращому випадку, не приділяла уваги інтересам Криму.

3. Населення Криму могло б не піддатися сепаратистським настроям щодо відділення від України, якби не заяви правих сил із сильними націоналістичними акцентами. І як реакція – у результаті оголошеного (звичайно, незаконного й, не включено, підтасованого) референдуму вирішило інтегруватися з Росією.

4. Політика Росії, яка з 2013 р. активізувала посилення сепаратистських регіональних настроїв і ввела свої війська на півострів.

Було цинічне й брутально порушено базові міжнародні угоди.

Крим – частина України, яка населена різноманітними націями, перехрестя культур, єдине місце в Європі, де ніколи не було міжетнічних воєн (друге місце займає остів Сицилія, але там наявна монокультура). За стратегічний півострів протягом трьох останніх століть точилася запекла боротьба – за можливість контролювати чорноморський басейн. І надалі слід усвідомити, що під яким би прапором не перебував Крим, його завжди прагнутимуть контролювати наддержави – НАТО, Туреччина, Росія. У даному контексті небезпечною є

тема історії, коренів, традицій, культури, ментальності тощо. Нинішня ситуація потребує нового сприйняття, урахування й пристосування до нових швидкоплинних реалій із внесенням коректив у стратегію, абстрагуючись від емоцій. Потребує усвідомлення тези, згідно якої Крим завжди складатиме інструмент політичного тиску боку Росії, що буде вельми хворобливим для України та населення Криму.

5 грудня 1994 р. було підписано Будапештський меморандум – Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї – між Україною, США, Росією та Великою Британією про неядерний статус України. Угода містить пункти, котрі надають Україні гарантії її суверенітету та безпеки, зокрема, положення про необхідність поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони України, а також утримуватися від загрози силою, її використання проти територіальної цілісності/політичної незалежності України. Росія ж демонстративно проігнорувала даний документ, що спричинило реакцію світової спільноти.

Група восьми – G-8 – перетворилася на G-7, відсторонивши Росію із клубу світових лідерів за анексію Криму. Дане утворення є клубом найбільш впливових держав світу, його цінність полягає не у формальних деклараціях, а насамперед у спілкуванні між світовими лідерами, під час якого відбувається координація глобальних процесів. Саме політика G-8 забезпечувала світовий порядок останніх десятиліть.

7 березня 2014 р. Організація економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР) оголосила про призупинення процедури прийняття Росії у свій склад. Сукупний валовий внутрішній продукт 34 держав-учасниць, у число яких разом із країнами ЄС сьогодні входять США, Канада, Японія, Австралія, становить понад 60% світового ВВП. Росія розраховувала приєднатися до ОЕСР у 2015 році.

9 квітня 2014 року Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію, в якій висловила підтримку суверенітету і територіальної цілісності України, а 10 квітня – позбавила російську делегацію права голосу й зборонила росіянам займати керівні посади в ПАРЄ до кінця 2014 року – через підтримку російськими депутатами дій щодо окупації й анексії Криму Росією. Крім того, російській делегації було заборонено брати участь у місіях спостерігачів на виборах.

Міжнародні санкції складають економічний інструмент досягнення політичних цілей на міжнародній арені. Вони пов'язані з обмеженнями на зовнішнє кредитування/фінансування фінансово-економічних структур, проведення експортно-імпортних операцій, передачу технології, міжнародні переміщення й заморожування активів посадових осіб держави, яка підпала під їх дію. По відношенню до Росії вони передбачають заборону для державних банків купувати довгострокові облигації банків ЄС, яка згодом поширилась на придбання державних облигацій ЄС і для інших російських компаній і доступ Росії до фінансових ринків. Крім фінансових обмежень санкції стосуються оборонних контрактів, чутливих технологій і товарів подвійного призначення, зокрема, складових, які можуть використовуватися у військовому і суспільному секторах – матеріалів і устаткування. У даному випадку наслідки також будуть серйозними – для електроніки й обладнання повсякденного використання, які неможливо замінити у стислі терміни.

16-17 липня 2014 р. США ввели секторальні санкції, під які потрапили банки, військові концерни, а також найбільша нафтова компанія Росії – “Роснефть”. На сайті Міністерства фінансів США у список було включено практично всі найбільші оборонні підприємства Росії, серед яких – державний оборонний концерн “Алмаз-Антей” (найбільший виробник систем ППО), концерн “Калашников”, й НВО “Ижмаш” (випускають стрілецьку зброю), НВО “Базальт” (розробник і виробник боеприпасів і гранатометів), що входить у корпорацію “Ростех “ВАТ” “Радиоэлектронные технологии” (КРЭТ), концерн “Созвездие”, НВО Машиностроение, ВАТ “Конструкторское бюро приборостроения”, “Уралвагонзавод” (найбільший виробник бронетехніки) і КБ приладобудування (випускає кероване озброєння) [2].

28 липня 2014 р. Європейський Союз і США застосували економічні санкції до п'яти російських банків – “Сбербанку” Росії, ВТБ Банку, “Газпромбанку”, “Внешэкономбанку” й “Россельхозбанку”, які сконцентрували більше половини активів банківської системи РФ. У документі наголошено: “Для обмеження доступу Росії до ринків капіталу громадяни й компанії ЄС не можуть більше продавати або купувати нові облигації, акціонерні частки або інші подібні фінансові інструменти зі строком погашення більше 90 днів, що випущені російськими державними банками, їхніми дочірніми

компаніями або компаніями, які діють від їхнього імені. Також заборонені послуги, що пов'язані з випуском таких фінансових інструментів, наприклад, брокерська справа”. У результаті найкрупніші установи РФ (усі – за участю держави) виявилися ізольованими від головних ринків позикового капіталу [3]. Згодом термін залучення капіталу російськими державними банками з ЄС було обмежено 30 днями – короткостроковим кредитуванням, яке зазвичай практикується лише для поповнення оборотних коштів, через що цілком імовірно виникнення кредитної кризи: приблизно 24% зовнішнього боргу російських банків і компаній підлягає виплаті у 2014 році, а санкції унеможливають його рефінансування; навіть компанії, що не потрапили під обмеження витісняються із західних кредитних ринків.

29 липня і 12 вересня 2014 р. країни Євросоюзу й США узгодили третій рівень санкцій, націлений на фінансовий сектор, нафтову індустрію, оборонну галузь, продукцію подвійного призначення і російські технології. Спрямовані на секторальне співробітництво та обмін вони обмежили доступ державних фінансових установ РФ на фінансові ринки ЄС, наклали ембарго на торгівлю зброєю, встановили заборону на експорт до Росії товарів подвійного призначення, а також мінімізували доступ до високотехнологічних товарів, особливо в нафтовидобувному секторі [4].

Останні санкції спрямовані вже проти великих секторів економіки й приведуть до відсутності зовнішнього фінансування. У такому випадку держкомпаніям Росії вже в 2014 р. буде потрібно залучити близько 43 млрд дол., а в 2015 р. – до 90 млрд дол. Це стане серйозним навантаженням на золотовалютні резерви Росії, особливо з урахуванням рішення Гаазького суду по справі ЮКОСа на суму 52 млрд дол., а також неухильним зниженням цін на нафту у світі.

Перелік санкцій далеко не вичерпано, велика кількість держав припинила співпрацю у військовій та інших сферах.

Потребує розгляду ситуація навколо нафтової галузі, у т.ч. у зв'язку із введенням санкцій. Нинішні поставки нафти, що забезпечує функціонування великої кількості галузей світової економіки, випереджають попит на неї. Найкрупніша економіка світу – США – в останні роки різко збільшила внутрішній видобуток нафти, відкочуючи 8,6 млн. барелів за добу в серпні 2014 р., у порівнянні з тільки 5,4 млн. ще в 2010 р.; видобуток у країні

нині перебуває на найвищому рівні з 1986 р. Тільки на США припадає 10% світового виробництва [5]. Деякі великі виробники нафти, такі як Лівія й Ірак, також відновили і наростили виробництво – після приборкання внутрішньої політичної й військової криз. Це стосується й Канади, що експлуатує “бітумінозні піски” у штаті Альберта.

У той же час світовий попит на нафту не росте. Китай, другий за величиною світовий її споживач, перебуває на шляху до найбільш слабкого річного росту ВВП із 1990 р.; Єврозона балансує на межі нової рецесії. Уповільнення економічної динаміки послаблює їхню потребу в нафті. Надлишкова пропозиція та слабкий попит чинять напрочуд сильний вплив на ціну нафти на світовому ринку. У середині червня 2014 р. її ціна перебувала на рівні 115 дол. за барель, на кінець листопада – приблизно 80 (зниження на 30% усього за п’ять місяців) – до рівня 2010 р., коли світова економіка ще не оговталася від великої рецесії.

У 2015 р. варто очікувати нового збільшення видобутку – на тлі поліпшення продуктивності буріння й будівництва великої кількості установок. На наш погляд, протягом деякого часу ціна може перебувати в межах 75-80 дол., але не виключено її падіння до 60 дол. за барель. Здійснення прогнозів є надзвичайно важким, позаяк нові технології можуть мати різкий і швидкий вплив на поставки, як це має місце у США, де в останні роки покращилась економія палива в автомобілях і вантажівках, послаблюючи потребу в нафті найбільшого у світі її споживача.

Деякі країни, що розвиваються, вже відчули переваги від зниження ціни. В Індії анульовано паливні державні субсидії; аналогічні кроки вжила Індонезія, скасувавши субсидії на роздрібну торгівлю бензином і дизельним паливом. Позбавлення від зазначених субсидій повинно сприяти більш пропорційному розвитку економіки й стимулювати спалювання менших обсягів викопного палива. Ще одним основним бенефіціаром виступає Китай, що витрачає на імпорт нафти 2,5% ВВП. Більш дешева нафта може сприяти економічному росту, підвищуючи рентабельність національних фірм.

У гіршому становищі перебувають великі виробники нафти, особливо країни, де нафта складає більшу частину експорту, в яких немає диверсифікованої економіки, на яку можна розраховувати. Яскравим прикладом слугує Росія, другий за величиною світовий виробник нафти після Саудівської Аравії, де енергоносії становлять 70% усього ек-

порту, а продаж нафти й газу забезпечує більше половини надходжень у бюджет.

Нині російська економіка перебуває у занепаді. Частково це пов’язано з введеними санкціями. І зниження цін на нафту (див. рис. 1) відіграє важливу роль. Президент Росії В.Путін визнав, що останнє потенційно може мати катастрофічні наслідки для країни. Венесуела, найбільший виробник нафти у Південній Америці, також зазнає серйозних труднощів. Нафта становить 95% її експорту і за для фінансування видаткових зобов’язань її слід продавати за ціною не менше 100 дол. за барель. Напрочуд сильно постраждала Нігерія – експорт нафти у США скоротився практично до нуля.

Споживачі в Європі, що не є виробником нафти, швидше за все, будуть одержувати вигоду. Але водночас низька ціна нафти складає велику проблему для Єврозони. У 18 країнах, де діє єдина валюта, докладаються зусилля щодо подолання низького рівня інфляції. Індекс споживчих цін у жовтні 2014 р. виріс усього на 0,4% у порівнянні з минулим роком, що істотно нижче офіційно запланованих Європейським центральним банком 2%. Низький рівень інфляції ускладнює європейським країнам проблему вирішення/покращення державної заборгованості.

Низькі ціни на нафту складають двогостру палицю й для Великобританії. При ціні нижче 80 дол. подальша розробка її родовищ у Північному морі стане нерентабельною, без розробки родовищ скорочуватимуться робочі місця, а величезний дефіцит платіжного балансу країни зазнає ще більшого зростання.

Стратегія міжнародних санкцій щодо Росії скерована на зведення нанівець економічного зростання й погіршення фінансового становища.

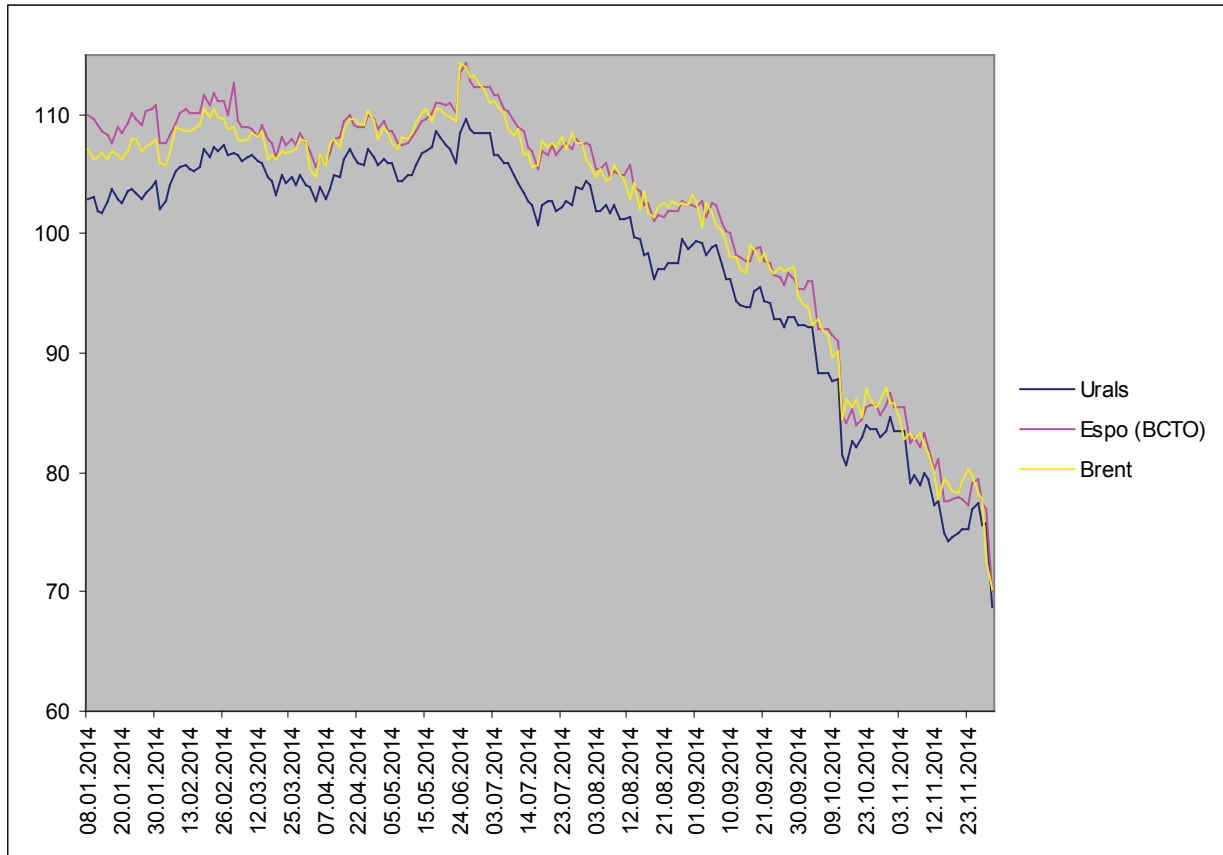
Подібна можливість поступово реалізується. За аналогічним збігом обставин Третейським судом у Гаазі 18 липня 2014 р. було визнано порушення з боку Росії Енергетичної хартії й незаконне привласнення активів ЮКОСа й винесено рішення щодо присудження акціонерам компанії компенсації у розмірі 50 млрд дол. При відмові Росії у компанії є право вимагати арешту будь-якої її комерційної власності на території 150 країн-учасниць Конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йорк, 1958 р., (Нью-Йоркська конвенція), яку Росія ратифікувала у 1960 р. Активи, які не є частиною суверенітету РФ (до нього насамперед належать будівлі посольств, військові кораблі тощо), які можна класи-

фікувати в якості комерційних (зокрема, плата за газ), перебувають під загрозою. Виконавче провадження (поки що добровільне) починається з дня прийняття рішення Гаазького суду, після 1 січня 2015 р. активи можуть бути заарештованими вже на примусовій основі [7].

Концептуальна ідея нинішніх санкцій полягає у створенні ринкової нестабільності, що реально вплине на бізнес середовище Росії, зменшить зо-

Росії: на сьогоднішній день у країні відсутні відповідні обмежувальні заходи, які б не позначилися на добробуті російських споживачів. Введення й посилення санкцій створює невизначеність, яка впливає на ринок набагато сильніше, ніж формальні заборони, і вже реально конкретизувати їхні наслідки. До них належать:

1. Збільшення вартості запозичення капіталу як усередині, так і за межами країни, що чинить

Рис. 1. Динаміка цін на нафту, дол./барель (січень-листопад 2014 р.)

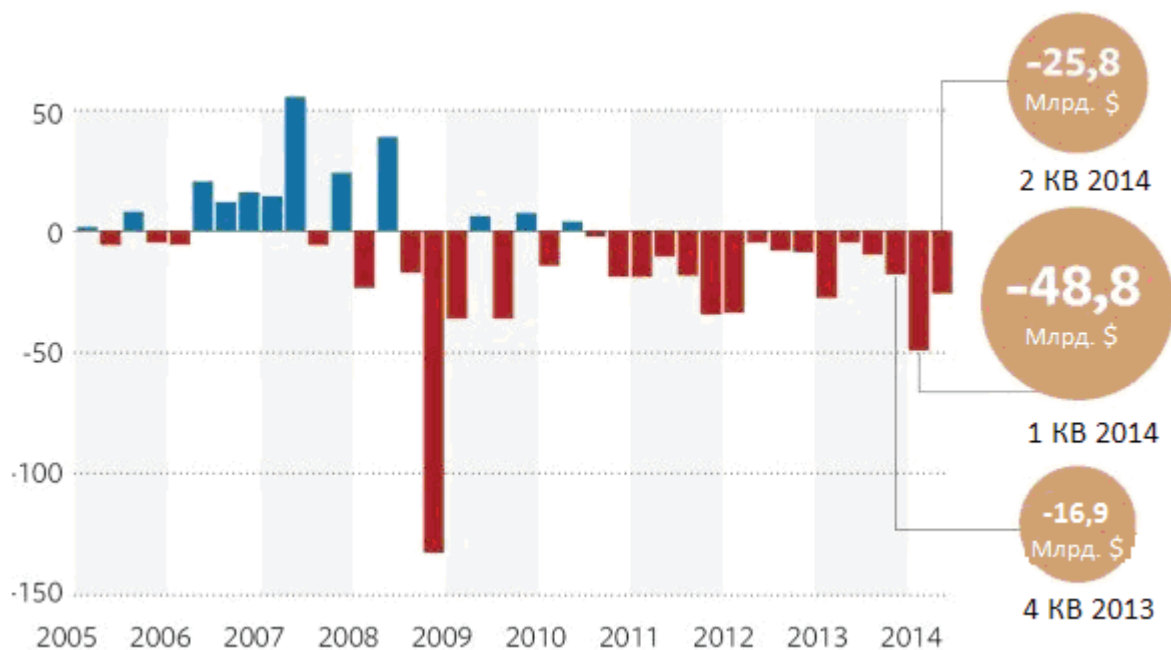
Побудовано за даними [6].

внішні надходження й посилять відтік капіталу. Їх результат вже складає значне погіршення макро- й мікроекономічних та фінансових показників, зниження вартості рубля й динаміки ВВП на фоні зростання надбавки за ризик інвестицій у Росію. Створення ринкової невизначеності є новим інструментом європейської та американської зовнішньої політики; у нинішніх нестабільних умовах загального відчуття невизначеності цілком достатньо для обмеження надходжень інвестицій.

Санкції складають важливу частину психологічного та політичного клімату усередині й навколо

негативний вплив на економічне зростання. Підвищення 25 липня 2014 р. Центробанком Росії до 8% (на 0,5 п.п.) процентної ставки (у березні 2014 р. її було збільшено відразу на 1,5 п. п. – на тлі ескалації конфлікту навколо України й падіння курсу рубля, а 15 грудня – вже до 17%) – внаслідок зростаючих інфляційних ризиків, пов'язаних у т. ч. із посиленням геополітичної напруженості та впливом на динаміку курсу національної валюти.

Ріст облікової ставки означає, по-перше, необхідність компенсації витрат і підвищення вимог до позичальників з боку банків, по-друге – подорожчання кредитів, а, отже, зменшення попиту на них.

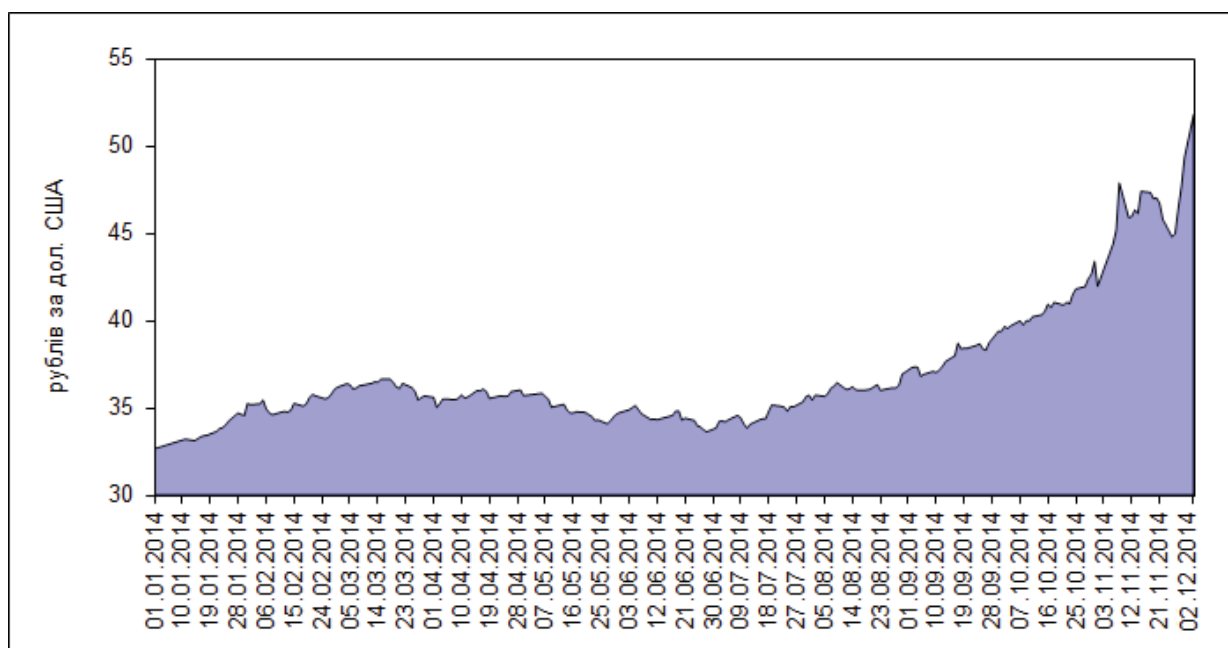
Рис. 2. Відплив капіталу з Росії за 2005-2014 рр., млрд. дол.

Побудовано за даними [9].

2. Негативне рейтингування з боку міжнародних інституцій. Так, станом на кінець вересня 2014 р. майже 70% російських банків отримали “Негативний” прогноз за своїми рейтингами.

3. Відплив капіталу, який за перше півріччя 2014 р. склав 74,6 млрд. дол., що перевищує аналогічний показник за весь 2013 рік (див. рис. 2).

4. Девальвація національної валюти (див. рис. 3). При цьому варто підкреслити, що ослаблення рубля спричинено як введенням санкцій і тривалим зниженням цін на нафту, так і рядом інших чинників: загальносвітовою тенденцією зміцнення долара, тиском на рубль закінченням податкового періоду. Станом на 16 грудня 2014 р. курс рубля

Рис. 3. Динаміка курсу рубля Російської Федерації до долара США за 2014 р.

Побудовано за даними [10].

продемонстрував найбільше падіння за всю історію – до 80 за долар.

Висновки. Можна констатувати результативність запроваджених санкцій та запропонувати деякі рекомендації щодо подальшого курсу світової спільноти й України.

Українська криза викликала тектонічні зрушення в глобальній світовій політиці. Внаслідок анексії Криму були практично нівельовані основи, що раніше вважалися непохитними, насамперед, Договір про нерозповсюдження ядерної зброї. Стало очевидно, що гарантія великих держав нічого не варта, через що відсутня довіра до США, Росії, Франції й інших країн, що володіють ядерною зброєю, що у свою чергу, дестабілізує всю світову систему. Ядерна ж зброя може гарантувати певну територіальну безпеку, як видно на прикладі КНДР, що не один рік тримає у напрузі світову спільноту, і ніхто не ризикує на неї нападати.

Виходячи з цього, Україна потребує відмови від позаблокового статусу, можна зробити висновок про практично його нульову результативність. Наслідком його наявності є втрата Криму й агресія з боку Росії. На мій погляд, перспектива вбачається у відмові від позаблоковості України та її членстві в НАТО.

Накопичення геополітичних ризиків, посилення санкцій до Росії, скоординована політика щодо

введення обмежувальних заходів, обсягів видобутку нафти спричинили дієві наслідки у глобальному й регіональному масштабах. Але дії західних держав часто були нерішучими, що засвідчено ще у 2013 р., коли було продемонстровано лише декларативну реакцію на торгову війну Росії проти України. Подібне мало місце і при зміні риторики на анексію Криму, за допомогою окупації якого, розміщення військ на кордоні з Україною та активної підтримки сепаратистів у Донбасі російські владні структури свідомо перевіряли реакцію світового співтовариства. Ними не було створено цілісної стратегії, тим більше санкції підтримують не всі держави; натомість відбувається пошук формату обмежувальних заходів, який був би відчутним для якомога ширших верств населення Росії при мінімальному зачепленні комерційних інтересів європейського бізнесу. Всі санкційні заходи – повільні й розраховані на тривалий період. Також слід урахувати, що їх скасування може бути непростим, позаяк прийняття було одностороннім й таким має бути анулювання. За відсутності консенсусу одна країна може заблокувати рішення.

Уряду та Президенту України і надалі слід неухильно проводити жорстку політику по відновленню справедливості у щільній кооперації з провідними країнами та міжнародними інституціями.

ПОСИЛАННЯ:

1. Дынкин А. Стратегический глобальный прогноз 2030 / Под. ред. академика А.Дынкина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imemo.ru/conf/2011/03032011.pdf>.
2. U.S. Department of the Treasury. Announcement of Treasury Sanctions on Entities Within the Financial Services and Energy Sectors of Russia, Against Arms or Related Materiel Entities, and those Undermining Ukraine's Sovereignty 7/16/2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2572.aspx>.
3. Council of the European Union. EU Restrictive Measures in View of the Situation in Eastern Ukraine and the Illegal Annexation of Crimea. Background note. Brussels, 29 July 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/144159.pdf.
4. European Council. Statement by the President of the European Council Herman Van Rompuy and the President of the European Commission in the Name of the European Union on the Agreed Additional Restrictive Measures against Russia. STATEMENT EUCO 158/14. PRESSE 436. PR PCE 140. Brussels, 29 July 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/144158.pdf; European Council. EU Restrictive Measures. Brussels, 29 April 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/135804.pdf.
5. What an \$80 Barrel of Oil Means to the World // The Independent. – 26 November 2014.
6. Нефтегазотранспортная территория. График котировок нефти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nfttrans.ru/info/quotes/>.
7. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards. United Nations Conference on International Commercial Arbitration. United Nations, 1958. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/XXII_1_e.pdf.
8. Центральный банк Российской Федерации. Официальный сайт. – <http://www.cbr.ru/>; Центральный банк Российской Федерации (Банк России) Пресс-служба. Информация. О ключевой ставке Банка России [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cbr.ru/press/PR.aspx?file=25072014_133011dkp2014-07-25T13_00_55.htm.

9. Центральный банк Российской Федерации. Оценка платежного баланса Российской Федерации за январь – июнь 2014 года (аналитическое представление, по методологии РПБ6*), млрд. долл. США [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cbr.ru/statistics/print.aspx?file=credit_statistics/bal_of_payments_est_new.htm&pid=svs&sid=itm_45297.

10. Центральный банк Российской Федерации. Динамика официального курса заданной валюты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cbr.ru/currency_base/dynamics.aspx?VAL_NM_RQ=R01235&date_req1=01.01.2014&date_req2=12.2014&rt=1&mode=1.

Gavryliuk O.V. Modern sanctions: the diplomatic and economic instruments/ Academy of Financial Management

The essence, tools and effects of international sanctions imposed as a result of Russian aggression, annexation of the Crimea, intention to separate Ukraine and take control of its eastern and southern parts with the creation of puppet states. Specificity of modern sanctions and their implementation scenarios for the global economy and international finance, facilitate the adjustment of foreign economic and political strategy in the face of the deteriorating geopolitical tensions and increasing instability of world markets, as well as a better assessment of risks in a rapidly changing geopolitical and economic conditions.

Keywords: globalization, annexation, sanctions, oil.

Гаврилюк О.В. Современные санкции: дипломатические и экономические инструменты / Академия финансового управления

Исследованы сущность, инструменты и последствия международных санкций, введенных по отношению к России вследствие агрессии, аннексии Крыма, стремления разъединения Украины и взятия под контроль ее восточной и южной частей с созданием марионеточных государств.

Ключевые слова: глобализация, аннексия, санкции, нефть.

Стаття надійшла до редакції: 03.11.2015

Рекомендовано до друку: 23.11.2015